

Zsigmond László *Közösség és építészet*

Az építészet jelen állapota szerint megerősítésre szorul. Megkérdőjeleződött az eredendő állapot, az építészet helye a művészetek között. Az ok a pénzvilág és a politikai hatalom erőteljes befolyása a szabadság felszámolására, ezáltal az építészet társadalmi elfogadottságának nagymértékű csökkenése. Márpedig szabadság nélkül nincs szellemi minőség és igazi művészet. A szabadság belső erővé válik, és az alkotó ember küzdelme által nyilatkozik meg a tevékenységében. A mű a közönség–közösség elé kerül, és a benne rejlő tartalom megszólalásra készíti az embereket. Ezek a megnyilatkozások tükröt tartanak az alkotói megismerés számára.

Az építészet különleges helyzetben van, mert a tervezés, a megépítés és a használat is a közösség által, sok-sok ember munkájának összekapcsolódásával jön létre. Ahhoz, hogy valóban felépítő legyen, nagymértékű szabadságot kell hordoznia, amihez a résztvevők a bizalmukkal és az elvégzett munkájukkal járulnak hozzá. Ez valódi felelősségvállalásra sarkallja az alkotó építést, ami a legmélyebb összefüggésben van az elérhető szabadsággal. A közösséget ebből a belátásból kell szolgálni, hogy az saját magát megtalálva a ház gazdája lehessen. Aki épít, az a természetet átalakítja, elvesz belőle. Ez csak akkor bocsátható meg, ha az építés nemcsak anyagi természetű (azaz rombolás), hanem testi, lelki, szellemi épülést jelent. Lehet-e az építészettel gyógyítani, tették fel a kérdést egy konferencián. Nem lehet, hanem *kell*, mert egyébként szolgáltatássá silányul az élet. Az építés éppé–egésszé, azaz egészséggé kell, hogy váljon. *Az építés drámája*, így nevezte meg a mester, Makovecz Imre a titkot.

A megbízástól az épület létrejöttéig az élet számtalan területen zajlanak folyamatok. A legkülönbözőbb kulturális, jogi, gazdasági ambíciók, érdekek, összefüggések hatnak egymásra. Minden olyan szándék, ami ezt kijátssza vagy elferdíti, elveszi a lehetőségét annak, hogy a történet teljes egész legyen. Szerencsésnek mondhatja magát az építész, ha olyan a sorsa, hogy lehetősége nyílik közösségekkel találkozni, és velük együtt alakítani a közös történetet. Számomra a szolgálatnak és a felelősségvállalás formája a főépítési munka lett. Ezen a területen adódott a legtöbb találkozási pont és a feladatok

legszelesebb köre. Nyaraló-bővítéstől a település nagyságú fejlesztésekig gazdája lehetek több falu és város épülésének. A főépítészség soha sem a hivatalt jelenti, hanem a legkülönbözőbb feladatokat a néptanítói munkától, a városkép megrajzolásán át az épületek megépítéséig. A gazdaként végzett munka nem engedi a mellébeszélést, és csak úgy képzelhető el, ha példát adó épületek születnek. Megmondó emberből rengeteg van, de olyan, aki a gondolatot végigviszi, és a házakat megépíti, már jóval kevesebb. Erről a munkáról tudok tehát számot adni, ennek az építészetnek a képeit van lehetőségem bemutatni. A közösen megélt dráma részesének lehetősége van arra, hogy a történetekre emlékezve megítélje, mit jelentett számára a megszülető gondolat és annak megvalósulása. Az idő pedig majd eldönti, helyes gondolatok születtek-e, helyénvalóak voltak-e a cselekedetek.

Azt gondolom, mindnyájunknak elegendő bátorságra van szüksége ezen a szabadságot erősítő úton, és mindenkinek annyi felelősséget kell magára vennie, amennyit a közösséggel együtt elbírnak. Itt ebben a térben állva felidéződik bennem Samu Géza szobrászművész 14 évvel ezelőtti kiállítása. Egy szobor, a *Kisördög* elevenedik meg, megnyílik a mélység, de egyszerre fényesség is támad, amit szívbeli jókedv követ. Kívánom ezt a szívbeli jókedvet mindnyájunknak.

(Elhangzott a Kiscelli Múzeum Templomterében, 2013. január 24-én)